

arches rotined, an economic effect which is based on the differentiated setting of norms of charges of fuel is substantial enough by comparison to existent methods.

Keywords: conditions of truck traffic, actual fuel consumption, standard fuel consumption.

УДК 336.144.38 (477)

Аспір. С.М. Дорошенко¹ – Львівська ДФА

АНАЛІЗ СТАНУ ФІНАНСУВАННЯ ГАЛУЗІ "СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ" У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Розглянуто динаміку видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення і перспективи подальшого їхнього зростання, а також можливість модернізації чинної системи соціального захисту в сучасних умовах соціально-економічного розвитку. Одночасно наголошено на потребі реформування соціального захисту населення, що зумовлене відсутністю єдиних принципів визначення критеріїв надання соціальних пільг, повторюваністю окремих соціальних виплат, відсутністю чіткої спрямованості виплат на допомогу сім'ям з низьким рівнем доходів, недостатньою взаємодією видатків соціального спрямування з іншими державними витратами та відсутністю механізмів регулювання бюджетів соціальних фондів.

Ключові слова: видатки, прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата, соціальні стандарти, соціальна напруга, державна допомога, державне регулювання.

Постановка проблеми. У сучасних умовах переходу від державної власності до приватної, розвитку конкуренції й підприємництва, нагально постала проблема соціального захисту населення. Створення ринкової економіки супроводжується стрімким розшаруванням суспільства за матеріальним, соціальним статусами. Перед державою постала проблема забезпечення і підтримки малозабезпечених прошарків населення.

Актуальність цієї теми в тому, що однією з функцій держави є недопущення зростання соціальної напруги з приводу майнової нерівності, передбачення й фінансування негативних проявів ринку для громадян (безробіття, втрата працездатності).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Важливу роль у дослідженні питання соціального захисту відіграють такі українські вчені, як О. Куценко, Ю. Саєнко, Л. Страхолес, О. Яременко, канадський вчений Т.М. Гаслі, австрійський вчений К. Грільбергер та інші.

Метою роботи є дослідження сучасної структури соціальної політики України, аналіз її стану, характеристика сучасних процесів, властивих соціальній сфері.

Виклад основного матеріалу. Система соціального захисту в Україні перебуває в кризовому стані. Соціальна політика будується за таким принципом: держава, визнаючи ринкові відносини, лише доповнює та коригує ринкові механізми перерозподілу ВВП, орієнтуючись при цьому на гарантоване задоволення лише мінімальних базових потреб і надання соціальної допомоги найбільш уразливим категоріям населення. І ось результат: в Україні –

¹ Наук. керівник: проф. П.Ю. Буряк, д-р екон. наук – Львівська державна фінансова академія

безліч проблем, пов'язаних з безробіттям, неререформованими системами заробітної плати і пенсійного забезпечення, не вирішеними питаннями щодо запобігання і подолання бідності, запровадження соціального страхування, адресної допомоги. Тобто, склалася ситуація, коли можна без перебільшення стверджувати: негативні наслідки соціально-економічних перетворень відчула значна частина мешканців нашої країни. Таким чином, в умовах ринкових відносин соціальна політика має відігравати важливу роль в успішному здійсненні перетворень.

Уряд вживає явно недостатніх заходів щодо пом'якшення ситуації в соціальній сфері. Як справедливо зауважують дослідники, кризова ситуація, у якій перебуває населення України, багато в чому пов'язана з тим, що вже протягом багатьох років у процесі здійснення реформ ігнорується соціальний чинник. Через це назріла нагальність розроблення нової соціальної концепції і шляхів її реалізації. Вирішення проблем, пов'язаних із функціонуванням соціальної сфери, є прерогативою держави, тому проаналізуємо динаміку видатків за низку років.

Використання коштів на соціальний захист та соціальне забезпечення (без урахування субвенцій з державного бюджету) у I кварталі 2008 р. порівняно з аналогічним торішнім періодом збільшилося на 11,9 млн грн і становить 33 млн грн, оскільки у I кварталі 2007 р. видатки становили – 21,1 млн грн, а у 2006 р. – 17,5 млн грн [1, с. 31]. Зокрема, середній розмір заробітної плати працівників галузі у 2007 р. становив 1181 грн і збільшився порівняно з 2006 р. на 629 грн, або у 2,1 раза. У 2008 р. середній розмір заробітної плати працівників становив 1216 грн і збільшився порівняно з 2007 р. на 301 грн, або в 1,3 раза.

Якщо розглядати видатки місцевих бюджетів на виконання делегованих повноважень за 2008 р., то вони становили 180,1 млн грн, або 97,3 % виконання річного плану. Таким чином, видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення (без урахування субвенцій з державного бюджету) в 2006 році становили – 105,9 млн грн, в 2007-136,3 млн грн, в 2008-185,7 млн грн. У 2009 р. виконання видатків усього по галузі становило – 1 251,4 млн грн [1, с. 32].

Основна і досить важлива частина видатків – це субвенція, що передається з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям. Нарахування державних допомог та використання коштів на цю мету становило у 2006 р. – 269,1 млн грн, 2007 р. – 580,2 млн грн, у 2008 р. – 773,2 млн грн. У 2009 р. нарахування державних допомог та використання коштів становило 993,5 млн грн, що порівняно з 2008 р. більше на 28,5 %.

Це зумовлено, насамперед, зростанням контингенту отримувачів допомоги та прийняттям низки змін до чинного законодавства, зокрема: встановлення доплат для непрацюючих інвалідів, ріст прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати. Також зазначимо, що в 2009 р. з'явився новий вид допомоги – допомога при усиновленні дитини, розмір якої прирівнюється розміру допомоги при народженні першої дитини, тобто в сумі

12240 грн, яка виплачується одноразово в обсязі 4800 грн, а решта рівними частинами протягом 12 місяців – по 620 грн.

Розглянемо виконання видатків у 2006-2009 рр. за видами державної допомоги (табл.). Можна констатувати, що витрати соціального спрямування зростають з року в рік. Уряд приймає рішення щодо внесення змін до законодавчої бази на благо суспільства.

Табл. Динаміка видатків на державні допомоги, млн грн

Вид допомоги	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.
Допомога у зв'язку з вагітністю і пологами	3,2	6,4	8,5	11,2
Допомога при народженні дитини	136,4	294,1	392,1	503,9
Допомога на догляд за дитиною до досягнення нею трирічного віку	42,5	92,2	122,9	158,1
Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування	5,9	12,8	17,0	21,9
Допомога на дітей одиницям матерям	13,2	28,4	37,9	48,4
Тимчасова державна допомога дітям	2,0	4,1	5,4	6,5
Допомога при усиновленні дитини				0,5
Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям	21,8	47,0	62,6	80,2
Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям – інвалідам	44,1	95,2	126,8	162,8

Для прикладу, Президент підписав прийнятий Верховною Радою Закон про виплати при народженні першої дитини у сумі, кратній 22 розмірам прожиткового мінімуму для дітей віком до шести років; при народженні другої – у сумі, кратній 45 розмірам прожиткового мінімуму; третьої і кожної наступної – у сумі, кратній 90 розмірам прожиткового мінімуму. Цей Закон набуває чинності з 1 січня 2011 р. [2, с. 1]. Також допомога з догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку з 1 січня 2010 р. виплачуватиметься в розмірі, що визначається як різниця між 100 % ПМ, встановленого для працездатних осіб, та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу, але не менше, ніж 130 грн [3, с. 2]. Також вступила в дію 18 вересня 2009 р. Постанова КМУ № 971, що надає право особам, які доглядають дитину до досягнення нею трирічного віку і одночасно займаються підприємницькою діяльністю, отримувати допомогу в повному обсязі. Ще однією перевагою є встановлення права на пільги багатодітним сім'ям з оплати житлово-комунальних послуг і послуг зв'язку, а дітям з багатодітних сімей – на безоплатний проїзд транспортом. Цей Закон набуває чинності з 1 січня 2010 р.

Однак, є і негативні моменти, що стосуються чинного законодавства у сфері соціального захисту та соціального забезпечення, і полягають вони у прийнятті в різний час і нерідко доволі суперечливих законодавчих актів. Крім того, чинне законодавство встановлює значно більше різноманітних видів пільг, соціальних виплат та соціальних послуг, ніж це передбачено Конституцією України чи міжнародно-правовими зобов'язаннями України. Не маючи необхідних ресурсів, держава бере на себе додаткові зобов'язання у сфері соціального захисту та соціального забезпечення, які часто не дають жодного соціального чи економічного ефекту, окрім встановлення привілеїв

для представників певних професій або окремих соціальних груп. З огляду на зазначене, виникає нагальна потреба у здійсненні системної реформи у сфері соціального захисту та соціального забезпечення. Реформу потрібно здійснювати у таких основних напрямках (рис.).

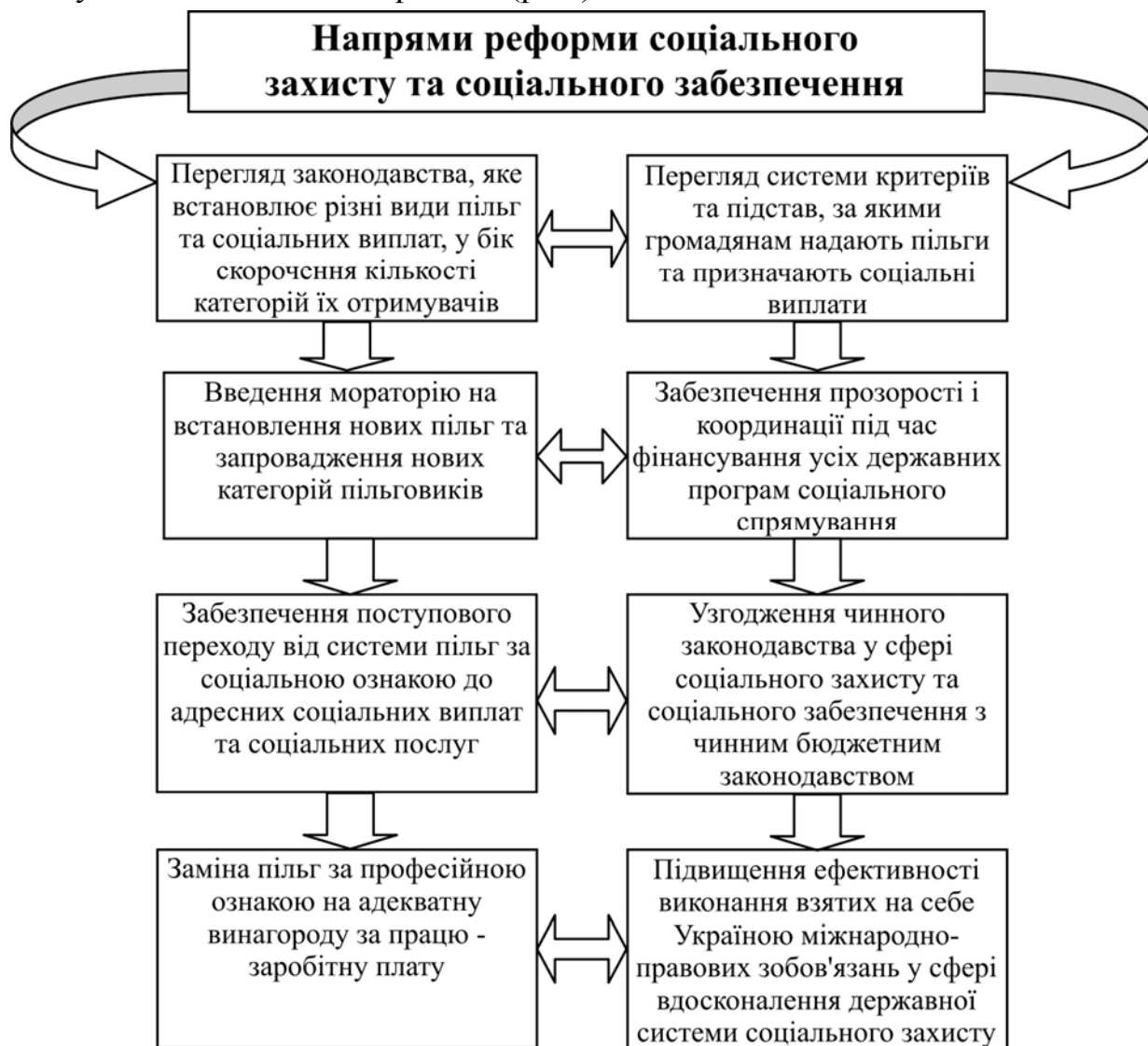


Рис. Основні напрями реформи

Висновки. З розвитком економіки, стабілізацією грошової, кредитно – фіскальної, валютної сфери в Україні відбувається становлення і розвиток соціальної політики держави. Разом з трансформацією економіки створюються системи соціального захисту населення з метою компенсації негативних проявів ринкової економіки. За роки незалежності розроблено і запроваджено в дію політику соціального захисту, страхування та забезпечення населення. Створено необхідні умови для нормального її функціонування, для постійного доповнення і вдосконалення. Але водночас у соціальній сфері виявляються риси її недосконалості та невідповідності сучасним потребам людей (це стосується співвідношення між мінімальною заробітною платою, розміром пенсій, стипендій та прожитковим мінімумом). Тому перед державою стоять невідкладні завдання переходу від надання пільг та дотацій до адресної грошової допомоги, створення умов для досягнення розмірів середньої заробітної плати до розмірів прожиткового мінімуму, розширення мережі не-

державних пенсійних фондів поряд з основним державним, провадження зваженої політики у сфері регулювання оплати праці, ринку праці та всієї сфери соціального забезпечення.

Література

1. **Моніторинг** стану виконання місцевих бюджетів Львівської області у 2008 році. – Львів : Вид-во "ПАІС" від 31.03.2009 р.
2. **Про внесення** змін до Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" щодо виплати допомоги при народженні дитини: Верховна Рада України. – Офіц. вид. – 17.11.2009 р., № 1723-VI.
3. **Закон України** "Про встановлення прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати": Верховна Рада України. – Офіц. вид. – м. Київ, 20.11.2009 р., № 1646-VI.
4. **Урядовий кур'єр** від 05.11.2009 р., № 205.
5. **Голос України** від 04.11.2009 р., № 208.

Дорошенко С.М. Анализ состояния финансирования отрасли "Социальная защита и социальное обеспечение" во Львовской области

Рассмотрены расходы на социальную защиту и социальное обеспечение, а также перспективы дальнейшего их роста и возможность модернизации действующей системы социального обеспечения в современных условиях социально – экономического развития. Одновременно акцент поставлен на необходимости реформы социальной защиты населения, что вызвано отсутствием единых принципов определения критериев назначения социальных льгот, использованием отдельных повторных социальных выплат, отсутствием четкого направления по выплате помощи семьям с детьми с низким уровнем доходов, недостаточным взаимодействием выплат социального характера с другими государственными расходами и отсутствием механизмов регулирования бюджетов социальных фондов.

Ключевые слова: расходы, прожиточный минимум, минимальная заработная плата, социальные стандарты, социальное напряжение, государственная помощь, государственное регулирование.

Doroshenko S.M. An analysis of the state of financing of industry "Social defense and public welfare" in Lviv area

The article deals with the dynamics of expenses for the social protection and social provision and perspectives of its further growth. It also deals with the ability to modernize the system of social protection in modern conditions of social-economical development. The necessity of reformation of social protection is caused by the absences of the only principles of determination of criteria's of necessity of giving social privileges, by repetition of some social payments, by the absence of direct orientation of social payments for the help of families with low level of incomes. This necessity is also caused by the insufficient cooperation of social payments with other state expenses and by the absence of mechanisms for regulation of budgets of social funds.

Keywords: expenses, poverty line, minimum subsistence level, social standards, social tension, state support, state regulation.

УДК 334.71

*Доц. Н.М. Заярна, канд. екон. наук;
здобувач О.М. Муравинець – Львівська КА*

ФРАНЧАЙЗИНГ ЯК МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Розглянуто умови поширення франчайзингу в Україні, основні тенденції та проблеми його розвитку у 2010 р. Встановлено, що франчайзинг в Україні є перспективним напрямком економічної діяльності, який найближчими роками значно зростатиме. Водночас економічна криза стала однією з причин стрімкого розвитку фран-